

NIEUWE FORMULES KARKASCLASSIFICATIE VARKENS 2024

Inleiding

Elk varkensslachthuis dat gemiddeld meer dan 200 varkens per week slacht is bij wet verplicht om deze in te delen volgens het geraamde aandeel mager vlees. De indeling, ook wel classificatie genoemd, wordt uitgevoerd met een toestel dat hiervoor erkend is in België. Bij elk toestel hoort een formule die opgesteld wordt op basis van een versnijdingsproef waarin varkenskarkassen worden versneden en het aandeel mager vlees wordt gewogen. De huidige erkenning van de toestellen en formules loopt af op 31 december 2023 en de nieuwe treedt in werking vanaf 1 januari 2024.

Europees kader

Een officiële erkenning verloopt via de Europese Unie, die goedkeuring moet geven voor zowel de versnijdingsproef als de uiteindelijke formules. De richtlijnen staan beschreven in de Gedelegeerde Verordening (EU) 2017/1182 van de Commissie van 20 april 2017. Er moeten minstens 120 varkenskarkassen worden geselecteerd die representatief zijn voor de slachtpopulatie in dit land. Deze karkassen worden gemeten met alle toestellen die een erkenning willen behalen en ten slotte ondergaan deze karkassen een versnijding waarbij mager vlees wordt gescheiden van vet en bot. Voor deze versnijding laat de EU ruimte voor drie manieren van uitvoering: (1) alle geselecteerde karkassen worden volledig versneden, (2) alle geselecteerde karkassen worden partieel versneden en minstens 10 volledig, (3) alle geselecteerde karkassen worden door een CT-scan gescand en minstens 10 worden volledig versneden. In België werd gekozen voor de derde optie, zoals ook o.a. Denemarken, Spanje en Italië. De erkenning van een toestel en formule is een feit als het erin slaagt om de versnijdingsresultaten te schatten met een predictiefout (RMSEP) kleiner dan 2.5.

Waarom nieuwe formules?

In de Vlaamse wetgeving staat dat in principe elke zeven jaar nieuwe formules moeten worden opgesteld omwille van twee redenen. De eerste is dat de slachtpopulatie evolueert, bijvoorbeeld meer intacte beren, en de formules mee moeten evolueren om correct te blijven. Ten tweede evolueert ook de technologie en door het regelmatig organiseren van een versnijdingsproef krijgen constructeurs de kans om nieuwe toestellen relatief eenvoudig erkend te krijgen. De vorige versnijdingsproef dateert van 2011 en de erkenningsperiode verliep normaal gezien in 2019, maar door o.a. Covid-19 werden de erkenningen verlengd tot 31 december 2023. De voorbereiding, uitvoering en rapportering van de versnijdingsproef gebeurt bij wet door de Cel Begeleiding Karkasclassificatie (CBKc) van Universiteit Gent. Zij worden voor de praktische uitvoering geassisteerd door het Departement Landbouw en Visserij en IVB.

Ontwerp steekproef

Het selectieooster werd gemaakt op basis van Vlaamse slachtcijfers van 2021 en 2022. Hiervoor werd gekeken naar de distributie van de geslachten (zeug/barg/beer/improvac), spekdikte (R2P10-waarde AutoFom), spierdikte (R3P5-waarde AutoFom) en karkasgewicht. Voor R2P10 en R3P5 werden elk vier groepen gemaakt op basis van de steekproefkwartielen. Voor karkasgewicht werd gestreefd naar een gemiddelde van 99.9kg. Om ook verschillende combinaties van R2P10 en R3P5 te krijgen werd een gezamenlijk selectieooster gemaakt, waarbij de uiterste groepen nogmaals werden opgesplitst om meer te selecteren richting de extreme karkassen. Er werden uiteindelijk 164 karkassen weerhouden waarvan de verdeling voor R2P10 en R3P5 te zien is in onderstaand selectieooster. De 164 karkassen bestonden voor de helft uit vrouwelijke dieren, 60 baren, 14 beren en 8 improvac.

			R2P10					
			Groep 1		Groep 2	Groep 3	Groep 4	
			<5.00	<5.96	<7.62	<9.77	<12.15	>12.15
R3P5	Groep 1	<61.61	5	2	4	5	1	4
		<65.53	4	3	5	7	2	1
	Groep 2	<69.76	6	6	8	8	5	4
	Groep 3	<73.68	6	5	9	9	5	4
	Groep 4	<77.26	2	3	5	6	5	2
		>77.26	4	1	5	5	3	5

Organisatie en uitvoering versnijdingsproef

Op voorhand werd aan verschillende constructeurs van indelingstoestellen gevraagd of ze een erkenning wensten te behalen en zo ja, voor welke toestellen. Uiteindelijk werd een aanvraag ingediend voor acht toestellen van drie verschillende constructeurs. De ultrasone toestellen AutoFom III en AutoFom IV namen deel, aangevuld met de priktoestellen FOM II en OptiGrade-MCP en de cameratoestellen Image-Meater 2.0, Image-Meater 4.0, OptiScan-TP en OptiScan-TPC. Toestellen die niet hebben deelgenomen zullen hun erkenning verliezen vanaf 1 januari 2024, namelijk priktoestellen HGP4, CGM en PG200 en het cameratoestel VCS2000-3C.

De deelnemende toestellen werden samen op de slachtlijn geplaatst zodat ze dezelfde varkens van de steekproef konden meten. AutoFom III en AutoFom IV bevonden zich *in-line* na de ontharingsmachine. Bij de kliefmachine stonden personen van CBKc, IVB en Dept. L&V om karkassen te selecteren op basis van het selectie-rooster (zie eerder). Indien positief bevonden, werden de karkassen naar een zijspoor geleid. Hier werden ze gemeten door de Image-Meater 2.0 en Image-Meater 4.0, vervolgens door de priktoestellen FOM II en OptiGrade-MCP, en tenslotte door de cameratoestellen OptiScan-TP en OptiScan-TPC.

Na het voltooien van de metingen werden de karkassen naar de frigo geleid, waar ze volledig werden uitgekookt overnacht. De volgende ochtend werd de linkerhelft van de geselecteerde karkassen doorheen de CT-scan gehaald. Ter verificatie en correctie van de CT-resultaten werden 17 van deze varkens volledig versneden volgens de Europese dissectiemethode. Na verwerking van de resultaten van de indelingstoestellen en de CT-scan werden 164 karkassen weerhouden voor het berekenen van de formules.

Formuleberekening

De CT-resultaten werden gecorrigeerd op basis van de 17 versneden karkassen om per karkas het 'werkelijk aandeel mager vlees' te bekomen dat wordt gebruikt als referentiewaarde bij het opstellen van de formules. Voor elk indelingstoestel werden de meetparameters geselecteerd die deze referentiewaarden het best konden benaderen. Voor de handbediende toestellen zijn dit de twee parameters die het toestel kan meten, namelijk spek- en spierdikte, maar voor de automatische toestellen komen hier nog enkele parameters bij. Zo zal de AutoFom III werken met vier parameters, en de Image-Meater 2.0 met vijf.

Foto 1: Half varkensskarkas in een CT-scan

Foto 2: Versneden ham: splitsing in vlees, bot en vet

